

Egyéni projektek csoportos támogatása a felsőoktatásban az online oktatás idején: Esettanulmány a szakdolgozatírás támogatásának lehetőségeiről

Popcsa Anna Mária¹

¹ Pedagógia Tanszék, Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem

https://doi.org/10.29180/978-615-6886-08-8_5

Szakirodalmi adatok is igazolják, hogy az egyetemi hallgatók tanulmányait lezáró szakdolgozat megírása nehéz és stresszes folyamat a fiatalok számára. A Covid-19 járvány következtében hirtelen megváltozott élet- és tanulási körülmények a többség számára még tovább nehezíthették ezt a folyamatot. Az oktatási intézmények különböző módon igyekeztek támogatni hallgatóikat az online oktatás keretében. Jelen esettanulmány egy, a projektmódszer bizonyos elemeinek felhasználásával kialakított, a szakdolgozat írásának folyamatát támogató kurzus (módszertani fejlesztés) eredményeit mutatja be. A hallgatók haladását az egyetemi LMS rendszerben (Coospace) létrehozott kérdőívekkel mértük. A kurzus végén adott visszajelzések alapján a hallgatók hasznosnak ítélték az ütemezettséget és a csoportos konzultációkat, amelyek segítették többek között az időbeosztást. Érdemes lehet megfontolni nagyobb létszámú alapképzéseken a szakdolgozatírás folyamatát támogató, a konzulensi munkát is segítő, órarendbe épített kurzusok indítását.

Bevezetés

Egy közösségsszervező alapképzés nappali tagozatának 2020/2021. tanév tavaszi félévében a járványhelyzet tapasztalatait beépítve szerveztük meg online a szakdolgozat írását támogató kurzust, melynek legfőbb célja az volt, hogy a témavezetővel folytatott munka mellett legyen egy szervezett, rendszeres alkalom, ahol a hallgatók a munkaszakaszokhoz kapcsolódó, időszerű témákkal foglalkoznak. A konzulensek nagy száma és háttere (pl. különböző tanszékek munkatársai, külsős szakértők) a hallgató számára számos lehetőséget adott a kibontakozásra. A másik oldalon viszont előfordult, hogy az online konzultációra az egyéni igénynél ritkábban volt lehetőség, a levelezésben az átfutási idő megakadást

okozhatott a folyamatban, és az egyéni konzultációk alkalmával a támogató kortárs közeg sincs jelen.

Wardi és Ildil (2016) kutatásával rámutatott, hogy bár a szakdolgozatírás folyamatában általában közepes stresszszint jellemzi a hallgatók többségét, a hallgatók harmadának mégis magas vagy nagyon magas a stresszszintje, ezért mindenképpen javasolják a munkafolyamatba a stresszt csökkentő tanácsadó/támogató szolgáltatások beépítését (Wardi & Ildil, 2016).

Jelen esettanulmány célja annak bemutatása, hogy az adott online környezetben a projektszemléletet és a rendszeres csoportos online találkozási lehetőségeket ötvöző támogató kurzus során hogyan haladtak a szakdolgozatuk megírásával a vizsgálatba bevont hallgatók, továbbá a kurzus mely elemei voltak eredményesek a vizsgált csoportokban. A tanulmány fókuszában tehát a projektszemléletű módszer és annak a tanulói munkára gyakorolt hatásai állnak.

Elméleti háttér

A szakdolgozat megírása az egyetemi tanulmányok egyik legnagyobb kihívása, és az alapképzést végző, elsődiplomás hallgató számára stresszt és bizonytalanságot jelent (Medaille et al., 2022). A vizsgált hallgatói csoportnak ráadásul a Covid-19 járvány második hullámában kellett ezt az akadályt leküzdenie. A megküzdésben általában az egyetem, az oktatók is tudnak támogatást nyújtani, de vannak olyan tényezők is, amelyekkel a hallgatóknak kell(ene) foglalkozni. Az esettanulmányban az oktatástámogató szerepkörből az oktatási környezet kialakításának módja kerül kifejtésre.

A bizonytalan jövő és a megszokott napi rutin hiánya a hallgatókban (és általában az emberekben is) szorongást okozott, ami hosszú távon negatívan befolyásolta a mentális egészséget (Son et al., 2020). A járvány miatti elszigeteltség fokozta a magányosság és a depresszió érzését,

különösen azoknál, akik nem tudtak kapcsolatban maradni társaikkal (Lee et al., 2020). Az online tanulásra való áttérés megterhelte a diákok alkalmazkodóképességét, és sokan nehezen találták meg a megfelelő tanulási környezetet otthonukban (Bao, 2020). A szociális támogatás hiánya, különösen a közösségi tevékenységek elmaradása tovább nehezítette a helyzetet (Aristovnik et al., 2020; Fúzi et al., 2022).

Az elméleti háttér bemutatásának keretében a szakdolgozatkészítési folyamat öt problematikus területét vizsgáljuk, amelyeknél a hallgatók támogatásához egyszerűbb oktatásszervezési megoldások (is) használhatók.

Prokasztináció és a stressz – időgazdálkodás

A késedelem, a lustaság és a prokasztináció fogalmait vette górcső alá a kanadai Carlton Egyetem kutatója, Pynchyl (2012). Modelljében, amit angolul *Procastination Puzzle* névvel illetett, négy tényezőt különböztet meg: az embert, a feladatot, a személy gondolkodását és a személy akarateréjének a hiányát. A puzzledarabok feltérképezése után lehet csak a megfelelő stratégiákat kialakítani.

A chicagói DePaul Egyetemről Ferrari (2008 idézi Pynchyl, 2012) kutatása megállapította, hogy kultúrától függetlenül az emberek húsz százaléka szenved krónikus prokasztinációban, ami pedig az élete több területére is kihat. Ez a szokás nemcsak a teljesítményt befolyásolja, hanem stresszforrásként komolyabb egészségügyi hatásai lehetnek (Ferrari, 2008 idézi Pynchyl, 2012). Az időgazdálkodás, a rendelkezésre álló idő beosztása sok ember számára nehézséget jelent, és ez az egyik leggyakrabban említett probléma a szakdolgozat írása során (Tuckman, 1991).

A hallgatók halogatása a feladat nagyságával és a határidők távoliságával is összefüggésben áll. A halogatás csökkentésére kognitív viselkedésterápiás technikákat ismertet Gillihan (2021). A palettából a

szakdolgozatírók munkáját is hatékonyan támogathatja például a kezelhető részfeladatokra bontás; a konkrét elhatározás; a feltételek megteremtése; a határidőkhöz emlékeztetők beállítása; a számonkérhetőség vállalása akár csak azért, hogy egyetlen emberrel közöljük, hogy mit és mikorra fogunk elvégezni (Gillihan, 2021).

Információgyűjtés

Shahsavar és társai (2020) kutatásukban rávilágítottak, hogy a szakirodalom áttekintése és az információk összegyűjtése jelentős kihívást jelenthet a hallgatók számára. A megfelelő források megtalálása, azok kritikai értékelése és a releváns adatok kiválasztása nehéz feladatnak bizonyul. További problémákat jelenthet a szakirodalmi áttekintés elvégzéséhez szükséges ismeretek hiánya, az időigény helyes meghatározása, valamint az is, hogy egyes témavezetők nem nyújtanak megfelelő tájékoztatást az íráshoz (Shahsavar et al., 2020). A kutatási készségek fejlesztésére irányuló kurzusok és könyvtári órák segíthetnek a hallgatóknak abban, hogy hatékonyabban végezhesenek kutatómunkákat (George et al., 2006).

Sok hallgató küzd azzal, hogy gondolatait világosan és strukturáltan fogalmazza meg (Murray, 2011). A tudományos íráskészség fejlesztése időigényes folyamat, a tanuló részéről gyakorlást és az oktató részéről visszajelzést feltételez. Az íráskészség javításában hasznos lehet írásműhelyekben való részvétel, de legalább az oktatói visszajelzések alapos átgondolása és beépítése a munkába (Swales & Feak, 2004).

Konzulensi támogatás

A konzulens szerepe meghatározó a szakdolgozat készítése során. A nem megfelelő vagy ritka kommunikáció, valamint a kevés visszajelzés növelheti a hallgatók frusztrációját és bizonytalanságát (Silinda & Brubacher, 2016). A rendszeres online konzultációk, az elvárások

egyértelmű tisztázása és a folyamatos támogatás segíthet csökkenteni a hallgatók stresszszintjét, és javítani tudja a munka minőségét (Könings et al., 2015).

Motiváció és mentális egészség

A szakdolgozat írása hosszú és megterhelő folyamat, amelynek során könnyen csökkenhet a hallgatók motivációja, ráadásul a stressz a hallgatók mentális egészségét ronthatja (Moore, 2017). A stresszkezelési technikák, a támogató közösségek, valamint a munka-szabadidő egyensúly fenntartása kulcsfontosságúak lehetnek a sikeres teljesítéshez vezető úton (Hughes & Spanner, 2019). A szakdolgozat megírása nagyfokú önszervezést igényel a hallgató részéről a téma meghatározásától a konzulens kiválasztásán át a munka ütemezéséig. Radenski (2009) egyik tanulmányában a szabad választás motiváló hatását vizsgálta, és arra az eredményre jutott, hogy a hallgatók többsége (51%) a támogatott választási szabadságot tartotta hatékony motiváló erőnek, szemben a korlátlan választási lehetőséggel (28%) vagy a választási lehetőség nélküli kurzusszervezéssel (Radenski, 2009).

A kutatás módszere

A kutatás kontextusa

A vizsgált kurzus kialakításához az előző online és hibrid időszakokban szerzett tapasztalatokat, az előző félévben teljesített *Kutatásmódszertan* kurzus tematikáját és a projektmódszert hívtuk segítségül. Kiemelt szempont volt az online oktatás és a járványügyi korlátozások negatív hatásainak ellensúlyozása, a hallgatók támogatása egy előre kialakított keretrendszerrel. A kurzus felépítését az 1. táblázat részletezi. A keretrendszer lényeges elemei:

- A javasolt ütemezéshez mérföldkövek és mérési pontok kijelölése: a köztes időszakokban kötelező órarendi időpontban tájékoztató

szemináriumok, választható időpontban kiscsoportos foglalkozások, továbbá rövid beszámolók (kérdőíves/prezentációs formában) is kapcsolódtak az időszakokhoz.

- A hallgatók elszigeteltségének enyhítése, az aktuális akadályok megbeszélési lehetősége kis csoportokban.
- Heti rendszerességgel az órarendi időpontokban kérdezési/beszélgetési lehetőség.
- A szabad választás lehetőségének a biztosítása, amennyiben a hallgató választhatja ki, hogy az adott időszakban melyik kiscsoportos foglalkozáson szeretne részt venni.

1. táblázat

A kurzus ütemterve

Alkalom sorszáma	Foglalkozás választható napjai	Határidők (BGE központi v. kurzus mérési pont)	A foglalkozás programja, témái
1.	02.10./11.	–	Mindenkinek kötelező 1. (általános tájékoztató)
2.	02.17./18.	–	
3.	02.24./25.	02.20. állapot-beszámoló 1.	Négy kis csoportban: általános kérdések; miben kér segítséget; 1 kérdés; saját téma rövid bemutatása; kutatási cél és kérdések
4.	03.03./04.	–	
5.	03.10./11.	–	
6.	tanítási szünet	03.19. állapot-beszámoló 2.	–
7.	03.24./25.	–	
8.	03.31 / 04.01	–	Négy kis csoportban: hol tartunk; miben kér segítséget; 1 problémát hozzon
9.	04.07./08.	04.07. állapot-beszámoló 3.	
10.	04.14./15.	–	
11.	04.21./22.	04.20. 90%-os készenlét	Mindenkinek kötelező 2. (hogyan tovább: szerkesztés és feltöltés)
12.	04.28./29.	04.30. állapot-beszámoló 4.	
13.	05.05./06.	–	Kis csoportokban: szakdolgozat prezentációk; kérdések-válaszok
14.	05.12./13.	05.10. szakdolgozat feltöltése	

Az adatgyűjtés és -elemzés módszertana

A kurzus felépítésének szerves része volt négy visszajelzési pont kialakítása. A beadási határidő közeledése felé rövidülő intervallumokhoz kapcsolódóan rövid kérdőívre kellett válaszolnia a hallgatóknak. A fő kérdések az egyes időszakokhoz kapcsolódóan – az egyetemi útmutató ütemtervének szellemében – a szakdolgozat készültségi fokára és a hallgatók által tapasztalt nehézségekre vonatkoztak. A kiegészítő kérdések céljai között szerepelt például egy vállalat megfogalmazása vagy önreflexió írása.

Az egyetemen használt LMS (tanulásmenedzsment rendszer), a Coospace több lehetőséget is kínál kérdőívek, tesztek létrehozására. Végül a Táblázat eszközre esett a választás, amely könnyen szerkeszthető, átlátható és elemezhető. Egy fontos további érv szolt még mellette: így a hallgatók nem a zárthelyik vagy vizsgák során használt eszközben dolgoztak, ami egyesekben stresszt vagy ellenállást kelthetett volna. A beszámolót megelőző napokban a Hirdetőtáblán is üzenetet helyeztünk el, hogy emlékeztessük a feladatra a hallgatókat. A hirdetményeokről e-mail üzenetet is kaptak a hallgatók az egyéni beállításától függően, így nem csak e felület figyelésével értesültek a teendőikről.

A Coospace színtéren ezen kívül megnyitásra került – az ütemezéshez kapcsolódóan – egy fórum felület a szakdolgozatíráshoz, egy pedig a prezentáció készítéséhez, amelyeken az oktató válaszolt a kérdésekre, vagy a kiscsoportos alkalmakon tárgyalt, közérdekűnek ítélt kérdésekről bejegyzést helyezett el. További támogató anyagok is publikálásra kerültek, pl. a foglalkozásokhoz készült diasorok, az egyetemi könyvtár által szervezett hivatkozáskészítő tréningekről szóló hírek és a csatlakozáshoz szükséges linkek, a honlapon megjelentetett szakdolgozati tájékoztatókra, dokumentumokra mutató hivatkozások. Létrehozásra került egy jelentkezési felület a kiscsoportos foglalkozásokra. Azok, akik határidőre nem készítették el a beszámolót, egyénileg kiírt feladat

keretében kaptak lehetőséget az elmaradt beszámoló pótlására. Mindezek az eszközök a könnyű nyomonkövethetőséget támogatták mind az oktató, mind pedig a hallgatók számára.

A kérdőíveket (állapot beszámoló tábláit) Excel formátumban töltöttük le az egyes mérési pontoknál. Az eredmények elemzésének jellege leíró-bemutató, melynek alapja részben a statikus, részben pedig a dinamikus változó adatok voltak.

Eredmények és megvitatás

Első mérési pont

A 2021. február 20-ai állapotra vonatkozó kérdéssort a kurzus 77 hallgatójából 59 fő (77%) határidőre, 7 fő (9%) határidő után töltötte ki, 10 fő (12,9%) a pótlási felhívásra sem töltötte ki. Egy hallgató jelölte, hogy TDK-zott, így az ő dolgozata az egyetemi szabályzatok szerint kész. Az első körben tehát összesen 66 válaszadót lehetett vizsgálni.

Az első mérésben öt tényezőt vizsgáltunk. A kutatási cél egy rövid mondatos megfogalmazása (rövid szöveges mező) azt volt hivatott támogatni, hogy a hallgatók elgondolkodjanak a fő célon, és a szemináriumon az eredmények alapján tisztázni lehessen a jól meghatározott cél jellemzőit, segítve azokat, akiknek ez nehezebben megy. A határidőn belül választ adók között a cél megfogalmazása alapján két csoportot lehetett megkülönböztetni. A válaszadók 26%-a nem a feladat szerint válaszolt, ők jellemzően a dolgozat tervezett címét adták meg válaszaikban, míg a nagyobb létszámú hallgatói csoport, a válaszadók 74%-a megfelelő kutatási célt határozott meg. A határidő után válaszolók az órai tapasztalatokat láthatóan hasznosították, minden kutatási cél megfogalmazása megfelelt az elvárásoknak.

A szakirodalom-feldolgozás állapotára vonatkozóan négyféle válaszlehetőséget adtunk meg. A válaszadók 5%-a egyáltalán nem kezdte el a szakirodalom olvasását, 68%-a lassúnak ítélte meg a haladását, míg

19%-a gondolta úgy, hogy jól áll, és 8%-a pedig már befejezte a feldolgozást.

A kutatómódszertan alapjai szerint a szakirodalom feldolgozása a szakdolgozat megírásának első lépése, amit a valóságban a szakdolgozatot írók nem teljesen követnek. Egy kivételtől eltekintve (a hallgató oktatási programot fejlesztett) a saját kutatáshoz készülő interjú/kérdőív szövegezéséről kellett visszajelzést adni. Ahogy az előzőekből látható, a szakirodalom feldolgozottsági fokának megítélésében csupán a hallgatók 27%-a haladt jól, míg a válaszadók 58%-a már elkészült a primer kutatáshoz szükséges kérdések szövegezésével. Mélyebben vizsgálódva az látható, hogy a szakirodalom feldolgozásával lassan haladók csoportjának a fele viszont már elkészült a kérdőív/interjú kérdéseinek megszüvegezésével. Ugyanakkor az is megfigyelhető volt, hogy a szakirodalom-feldolgozással kész vagy legalább a haladást jónak ítéző hallgatók 80%-a a kérdéssorral is elkészült. A válaszadók ötöde már a kérdőív/interjú eredmények feldolgozását is elkezdte. (Megjegyzés: három választ ki kellett zárni, mert azt jelölte, hogy nincsen kész a primer kutatáshoz szükséges kérdéssor, de a feldolgozását már elkezdte.)

Az utolsó kérdés arra vonatkozott, hogy a hallgató mikorra tervezi befejezni a szakdolgozatát. Az egyetemi szakdolgozat készítési útmutató alapján 2021. április 20-ig kellett 90%-osan készen lenni. Az első tájékoztatón beszéltünk arról, hogy mit is jelent ez a gyakorlatban: ezen a ponton már csak kisebb formázási és nyelvhelyességi, de semmiképp nem tartalmi változtatásokra kerülhet sor. A hallgatók többsége (71%) februárban még optimistán március végéig tervezte befejezni a szakdolgozatát, és csak a hallgatók negyede ütemezte áprilisra. A válaszadók 4%-a pedig már februárban szeretett volna elkészülni.

Időközben a kiscsoportos online szemináriumi foglalkozásokon azokkal a témákkal foglalkoztak, ami az adott kis csoportnak nehézséget

okozott, többségében ezeket a problémákat tematizálták: elindulás, szakirodalmak összefűzése, a szakirodalom mennyiségére és feldolgozási módjára vonatkozó kérdések.

Második mérési pont

A második mérőföldkő a március 19-ei állapot mérése volt. Ez lehetőséget adott annak vizsgálatára, hogy lássuk, mi változott egy hónap alatt. Ebben a körben összesen 70 hallgató válasza került feldolgozásra. A határidőre kitöltők aránya az előzőnél magasabb volt, a hallgatók 92%-a válaszolt külön felszólítás nélkül.

Az ütemezés szerint ekkor már a szakirodalom feldolgozásával készen kellett volna lenni, és a saját kutatás folyamatában elmélyülni. A kérdőív hét kérdésére adott válaszok alapján az látható, hogy a csoport 70%-ának nem sikerült befejeznie a szakirodalom feldolgozását. Számukra leginkább a szakirodalmak összefűzése volt a legnehezebb feladat, 46%-uk gondolta így, míg 25%-uknak inkább a megfogalmazás okozott problémát.

A válaszadók 8 %-a a kutatását már feldolgozta és elemezte is; a válaszadók 27%-a vélekedett úgy, hogy bár befejezte a kutatást, azt még nem dolgozta fel teljesen, míg a válaszadók 15%-a még el sem kezdte a saját kutatását. A többiek, azaz a hallgatók fele a „kutatást elkezdtem” opciót választották. Ebben a mérési időpontban az összes válaszadó 33%-ának a kutatás elemzése okozta a legnagyobb nehézséget. A lineáris ütemezés helyett a hallgatók 21%-a a saját primer kutatását már megcsinálta úgy, hogy a szakirodalom feldolgozásával még nem készült el.

A szakdolgozat- és hivatkozáskészítési útmutatók tanulmányozására a kurzusokon áttekintett témák elmélyítéséhez az előző félévben a *Kutatásmódszertan* kurzuson, illetve ebben a félévben a *Szakdolgozat* kurzusnak a keretében is felhívtuk a figyelmet, de a hallgatók 9%-a vállalta fel válaszában, hogy nem tanulmányozta ezeket a

dokumentumokat. A hallgatók 11%-a bevallása szerint tanulmányozta az útmutatót, de nem ismeri a szerkesztési szabályokat. Azok, akik tanulmányozták az útmutatót, és ismerik a szerkesztési szabályokat, a válaszadók 81,4%-át teszik ki, közülük azonban 28% jelezte, hogy nem talált meg minden szükséges információt az útmutatóban.

Ennek a mérési pontnak az utolsó feladata egy rövid önreflexió megírása volt, aminek célja egyrészt az volt, hogy a hallgató végiggondolja a folyamatot, másrészt a tanár felé jelezze az esetleges problémákat, amelyekről beszélnünk szükséges a kiscsoportos foglalkozás keretében, és lehet továbbá egy gőzkieresztő funkciója is a nehéz helyzetben. Többek által is jelzett nehézség, amely ebben a pontban felbukkant:

- forrás- és hivatkozáskezelés területe mellett a bonyolultabb szövegek átfogalmazásának nehézsége, tartózkodás a saját vélemény folyamatos közlésétől,
- egy-két hivatkozással gond van (irodalomjegyzékes),
- interjúalanyokkal nehéz időpontot egyeztetni (online!),
- kérdőív elkészítése, egyeztetése a konzulenssel.

Harmadik mérési pont

A harmadik mérési pont április 7-e volt, amikor 64 kitöltő válaszolt három egyszerű kérdésre. A hallgatók 66%-a jelölte azt, hogy a szakirodalom feldolgozásával 81–100% készségi fokon volt. 9 hallgató (14%) viszont még nem érte el az 50 százalékos készséget sem. A saját kutatás (ill. fejlesztés) stádiumát illetően a hallgatók negyede még az adatgyűjtés folyamatában volt, a hallgatók többsége (53%) az ütemezésnek megfelelően vagy már elkezdte az elemzést vagy már el is készült vele. A teljes dolgozat készségi fokára vonatkozó tervek az első mérési ponthoz képest nagyot változtak, hiszen míg februárban a hallgatóknak csak a negyede tervezte áprilisra a dolgozat elkészültét, április elején már csak a válaszadók negyede gondolta úgy, hogy teljesen

készen lesz április 20-ra a dolgozattal, a többiek a minimum követelményt (90%-os készütség) célozták meg erre az időpontra. Ebben a kérdőívben is volt egy mező az egyéb közlendők számára, ahová röviden írhatott az a hallgató, aki a tanárnak vagy magának szeretett volna rögzíteni egy-egy gondolatot. A kitöltők 32%-a használta ki ezt a lehetőséget, kivétel nélkül mindenki egy-két mondatos státuszjelentést írt ide.

Negyedik mérési pont

A negyedik, egyben utolsó mérési pont április 30-án volt. Tíz nappal a szakdolgozat beadási határidő előtt 74 hallgató válaszolt a kérdésekre. A válaszadók 15%-a még dolgozott a szakirodalmi feldolgozással és/vagy a saját kutatás feldolgozásával. A hallgatók 43%-a már befejezte ugyan a dolgozatát, de még egyikük sem adta be. Négy hallgató jelezte, hogy biztosan élni fog a póthatáridő lehetőségével (de közülük két hallgató mégis határidőre beadta). Viszont volt 10 hallgató, aki nem vizsgált okok miatt végül csak a póthatáridő szakaszában adta be a dolgozatát. (3 hallgatónak csak 1-2 nappal több időre volt szüksége.) Ebben a félévben a vizsgált csoportokban 77 főből 3 fő nem adta be a szakdolgozatát, közülük egy hallgató az utolsó héten döntött így. Összességében sikeres volt ez a félév, hiszen a vizsgált hallgatói csoport 96%-a leadta a szakdolgozatát.

A kurzus további fejlesztésére vonatkozó kérdésre szabad szöveges válaszokat lehetett adni. Az 2. táblázatban a hallgatók kurzusfejlesztési javaslatainak összefoglalója és az oktató-kutató reflexiója olvasható.

2. táblázat

Hallgatói visszajelzések és oktatói megjegyzések

Témakör	Hallgatói javaslat	Oktató megjegyzése
Korábbi órarendi időpontok	Az órák késői időpontjait többen problémásnak találták.	Központi órarendezési kérdés.
Korábbi időzítés	Többen említették, hogy hasznosabb lett volna a kurzus előző félévben, hogy előre felkészülhessenek a szakdolgozat írására.	Előző félévben a kötelező <i>Kutatásmódszertan</i> tantárgy keretében készültek a szakdolgozat írására.
Szakdolgozat példák	Javaslatok érkeztek arra, hogy korábbi szakdolgozatokat közösen nézzenek át, hogy jobban megértsék a szakdolgozat felépítését.	A <i>Kutatásmódszertan</i> tárgy tartalma.
Közös határidők és állapotfelmérések	Néhányan javasolták közös határidők meghatározását és heti rendszerességű állapotfelmérések bevezetését a szakdolgozat különböző részeire vonatkozóan.	A beszámoló gyakorisága a csoport létszáma és a foglalkozások elosztása alapján került meghatározásra.
Prezentációs technikák	Javasolták, hogy a kurzus foglalkozzon a prezentációs technikákkal.	Prezentációs technikáról az utolsó kiscsoportos foglalkozáson volt szó, amikor a hallgatók bemutatták a védéshez készített prezentációjukat, és ehhez az oktató és a résztvevők fejlesztési javaslatokat fogalmaztak meg.
Egységes útmutatások	Legtöbben hiányolták az egységes álláspontot, azt, hogy a szakdolgozatkészítést illetően a konzulensek között ne legyenek eltérő információk.	Tanszéki szintű egyeztetés, útmutató megújítása szükséges.
Kiscsoportos munka	Pozitív visszajelzések érkeztek a kiscsoportos órákra, amelyek lehetőséget adtak a felmerült kérdések részletesebb megvitatására.	
Hivatkozások	Többen javasolták, hogy külön órát szenteljenek a hivatkozások megfelelő használatának.	A könyvtár rendszeresen szervezett hivatkozáskészítő tréningeket, amelyről a honlapon kívül a tantárgyi Coospace felületen is olvashattak a hallgatók. Tudatosítás növelése feladat.
Záróvizsga tájékoztató	Javasolták, hogy legyen egy külön tájékoztató a záróvizsgáról.	Ez megvalósult, a mérés pillanatában még nem volt ismert.

Témakör	Hallgatói javaslat	Oktató megjegyzése
Konzulensekkel való munka	Javasolták, hogy az órarendi órákat mindenki a saját konzulensénél vegye fel, hogy jobban tudjanak specifikus kérdéseket megvitatni.	Ezt a kurzust az esettanulmány írásának idejében már mindenki a saját konzulensénél veszi fel, de órarendi időpont nincs hozzákötve.
Online Fórum és Gyakran Ismételt Kérdések	Javasolták egy online fórum létrehozását, ahol az órákon feltett kérdéseket és válaszokat írásban is vissza lehet nézni.	Ilyen fórum működött a Coospace felületen, bár az online óráról nem minden egyes kérdés-válasz került ide átírásra.
Motivációs eszközök	Javasolták anonim heti állapotjelentések bevezetését a motiváció fenntartása érdekében.	Anonim adatokból nem lehet személyre szabottan követni a haladást (l. teljesítési feltételek).
Határidők emlékeztetői	Javasolták a határidők emlékeztetőinek rendszeres küldését és a vonatkozó feladatok lépésről lépésre történő átbeszélését.	A Hirdetőtáblára kiírt emlékeztetőről e-mail üzenetben kapható értesítés, ennek beállítása a hallgatói oldalon történik.

Összegzés

Az online oktatásra való áttérés számos egyetemistánál mentális nehézségeket okozott. A járvány miatti izoláció fokozta a magányosság és a depresszió érzését, miközben a diákoknak nehézséget jelentett megtalálni a megfelelő tanulási környezetet otthon (Fűzi et al., 2022). A folyamatos képernyő előtt töltött idő digitális fáradtsághoz vezetett, ami rontotta a figyelmet és a teljesítményt. A technológiai problémák és az internetkapcsolat hiánya további stresszt okozott, míg az online oktatás interaktivitásának hiánya rontotta a tanulási élményt és az oktatói-tanulói kapcsolatokat. Összességében a szakdolgozat írása összetett és sokrétű kihívásokat rejt magában, de megfelelő támogatással, technikákkal és hozzáállással a hallgatók sikeresen leküzdhetik az akadályokat, és értékes tudományos munkát hozhatnak létre.

A hallgatók azt javasolják, hogy a hivatkozásokkal és kutatási módszerekkel kapcsolatos órák ne az utolsó félévben, hanem korábban legyenek, mert így jobban felkészülhetnek a szakdolgozat írására. Fontosnak tartják a szakirodalom feldolgozásának lépéseit alaposan átvenni, különös tekintettel a hivatkozásokra, mivel az útmutatók néha

nem egyértelműek, és így egymásnak is tudnának segíteni. A szakdolgozatírást kísérő kurzus a végzést megelőző félévben segíthetne megelőzni néhány gyakran felmerülő kérdést és nehézséget.

Az egyetemeknek, az oktatóknak is fokozott figyelmet kellett fordítaniuk a hallgatók támogatására, mivel a bizonytalan jövő és a megszokott napi rutin hiánya hosszú távon negatívan befolyásolhatja a mentális egészséget és a teljesítményt (Könings et al., 2015). A szociális támogatás és közösségi tevékenységek hiánya a vizsgált időszakban tovább súlyosbította a helyzetet. Az online oktatás hosszú távú hatásainak vizsgálata, valamint a támogatási rendszerek fejlesztése elengedhetetlen a diákok mentális jóllétének megőrzése érdekében.

Shahsavari és társai (2020) megállapításaival azonos eredményre jutottunk abban a tekintetben, hogy az információgyűjtés a legnagyobb kihívás az alapképzésen tanulóknak. További stresszforrás a hallgatóknak a konzulens elérhetőségének korlátai mellett a hallgató igényeinek megfelelő tájékoztatás hiánya. Silinda és Brubacher (2016) már rámutatott arra, hogy a konzulens személye kulcsszerepet tölt be a sikeres szakdolgozat-készítés folyamatában. Ehhez kapcsolódik a kutatásunkban megjelent hallgatói igény arra, hogy a konzulensekkel szervezett szemináriumi keretek között dolgozzanak együtt. Az esettanulmányban bemutatott szeminárium szervezési módszertanában is kiemelt szerepet kaptak a támogató közösség és a választás szabadsága, amelyeket Hughes és Spanner (2019), továbbá Radenski (2009) kutatásaiból megismertünk.

Irodalom

- Aristovnik, A., Keržič, D., Ravšelj, D., Tomaževič, N., & Umek, L. (2020). Impacts of the COVID-19 pandemic on life of higher education students: A global perspective. *Sustainability*, 12(20), 8438. <https://doi.org/10.1016/j.dib.2021.107659>
- Bao, W. (2020). COVID-19 and online teaching in higher education: A case study of Peking University. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2(2), 113–115. <https://doi.org/10.1002/hbe2.191>

- Füzi, B., Géring, Zs., & Szendrei-Pál, E. (2022). Changing expectations related to digitalisation and socialisation in higher education. Horizon scanning of pre- and post-COVID-19 discourses. *Educational Review* 74(3), 484–516. <https://doi.org/10.1080/00131911.2021.2023101>
- George, C. A., Bright, A., Hurlbert, T., Linke, E. C., St. Clair, G., & Stein, J. (2006). Scholarly use of information: Graduate students' information seeking behaviour. *Library Research and Publications*, 21. http://repository.cmu.edu/lib_science/2
- Gillihan, S. J. (2021). *Kognitív viselkedésterápia egyszerűen*. Gabo.
- Hughes, G., & Spanner, L. (2019). *The university mental health charter*. Student Minds.
- Könings, K. D., Popa, D., Gerken, M., Giesbers, B., Rienties, B. C., van der Vleuten, C. P. M., & van Merriënboer, J. J. G. (2015). Improving supervision for students at a distance: videoconferencing for group meetings. *Innovations in Education and Teaching International*, 53(4), 388–399. <https://doi.org/10.1080/14703297.2015.1004098>
- Lee, J. (2020). Mental health effects of school closures during COVID-19. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(6), 421. [https://doi.org/10.1016/s2352-4642\(20\)30109-7](https://doi.org/10.1016/s2352-4642(20)30109-7)
- Medaille, A., Beisler, M., Tokarz, R., & Bucy, R. (2022). *The role of self-efficacy in the thesis-writing experiences of undergraduate honors students*. *Teaching and Learning Inquiry*, 10. <https://doi.org/10.20343/teachlearningqu.10.2>
- Moore, S. (2017). *Supporting students' mental health and well-being*. Routledge.
- Murray, R. (2011). *How to write a thesis* (3rd edition). Open University Press.
- Pychyl, T. A. (2012). *Solving the procrastination puzzle: A concise guide to strategies for change*. Penguin Publishing Group.
- Radenski, A. (2009). Freedom of choice as motivational factor for active learning. *ACM SIGCSE Bulletin*, 41(3), 21–25. <https://doi.org/10.1145/1595496.1562891>.
- Shahsavari, Z., Kourepaz, H., & Bulut, S. (2020). Postgraduate students' difficulties in writing their theses literature review. *Cogent Education*, 7(1). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2020.1784620>
- Silinda, F. T., & Brubacher, M. R. (2016). Distance Learning postgraduate student stress while writing a dissertation or thesis. *International Journal of E-Learning & Distance Education*, 31(1). <https://www.ijede.ca/index.php/ijede/article/view/958>
- Son, C., Hegde, S., Smith, A., Wang, X., & Sasangohar, F. (2020). Effects of COVID-19 on college students' mental health in the united states: Interview survey study. *Journal of Medical Internet Research*, 22(9), 21279. <https://doi.org/10.2196/21279>
- Swales, J. M., & Feak, C. B. (2004). *Academic Writing for Graduate Students: Essential tasks and skills*. University of Michigan Press.
- Tuckman, B. W. (1991). The development and concurrent validity of the procrastination scale. *Educational and Psychological Measurement*, 51(2), 473–480. <https://doi.org/10.1177/0013164491512022>
- Wardi, R., & Ildil, I. (2016). Stress conditions of students in resolving thesis. *GUIDENA: Jurnal Ilmu Pendidikan, Psikologi, Bimbingan dan Konseling*, 6(2). <https://doi.org/10.24127/gdn.v6i2.512>

Helyes hivatkozás (APA)

Popcsa, A. M. (2025). Egyéni projektek csoportos támogatása a felsőoktatásban az online oktatás idején: Esettanulmány a szakdolgozatírás támogatásának lehetőségeiről. In I. Fekete & E. Takács (Szerk.), *Pedagógiai perspektívák: Új megközelítések és tradicionális értékek a pedagógiában: Ünnepi tanulmánykötet Farkas Julianna tiszteletére* (pp. 103–118). Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem. https://doi.org/10.29180/978-615-6886-08-8_5